

VIII. Kultura samurajů a historický vývoj konceptu *bušidó* 武士道

- Pojmy *samurai* 侍 a *buši* 武士, vznik vojenské šlechty *buke* 武家 na konci období Hei'an
- Představa specifického etického systému samurajů – *bušidó*

3 vývojové fáze *bušidó*

- *Bušidó* „prvního typu“ – středověké Japonsko
 - Minamoto no Joritomo 源頼朝 *goon* 御恩 • *hókó* 奉公
 - *kakun* 家訓 (*kjókun* 教訓)
 - *Čikubašó* 『竹馬抄』 1383 Šiba Jošimasa 斯波義将
 - *Kójó gunkan* 『甲陽軍鑑』 1577 Kósaka Dandžó Masanobu 高坂弾正昌信
jumijatorumionarai
弓矢取る身の習	bandómušanonarai
坂東武者の習	jumijanomiči
弓矢の道	
cuwamononomiči
兵の道	mušanomiči
武者の道	mušadó
武者道	budó
武道
- *Bušidó* „druhého typu“ – předmoderní Japonsko
 - 4 vrstvy společnosti: samurajové, rolníci, řemeslníci, obchodníci しのうこうしょう 士農工商
 - 5 konfuciánských ctností ごじょう 五常 :
 - *džin* 仁 *gi* 義 *rei* 礼 *či* 智 *šin* 信
 - *bunbu rjódo* 文武両道
 - Kauza 47 róninů z knížectví Akó あこうじけん 赤穂事件
 - Sokó JAMAGA 山鹿素行 (1622–1685)
 - *bukjó* 武教 *šidó* 士道
 - Júzan DAIDÓDŽI 大道寺友山 (1639–1730)
 - *Budó šošinšú* 『武道初心集』
 - Sorai OGJÚ 荻生徂徠 (1666–1728)
 - Cunetomo (Džóćó) JAMAMOTO 山本常朝 (山本常朝) (1659–1719)
 - *Hagakure (kikigaki)* 『葉隠』 (『葉隠聞書』) (1716)
(online [originál](#))
 - 「ぶしどう 武士道 しことみつ といふは死ぬ事と見附けたり」

- *Bušidó* „třetího typu“ – moderní Japonsko
 - Jukio OZAKI, Jukiči FUKUZAWA aj. – „gentlemanství“ (anglosaské)
 - Basil Hall Chamberlain (1912). *The Invention of a New Religion* ([html](#))
 - Inazó NITOBÉ 新渡戸稲造 *Bushido, the Soul of Japan*
(online [česky](#), [anglicky](#))
 - *gi* 義 *jú* 勇 *džin* 仁 *rei* 礼 *sei* 誠 *meijo* 名誉 *čúgi* 忠義
 - Tecudžiró INOUE 井上哲次郎 – kompilátor *Bušidó zenšú* 武士道全集
 - Poválečná situace
 - Jukio MIŠIMA 三島由紀夫 *Hagakure njúmon* 『葉隠入門』 (1967)

- Aspekty samurajské kultury
 - Materiální kultura (např. japonské meče *nihontó* 日本刀)
 - Intelektuální rozvoj
 - Přebírání válečného know-how z Číny (Sun-c', 『孫子』)
 - Vazba na buddhismus – *zen*
 - Literární bohatství
 - Válečné eposy *gunki monogatari* 軍記物語, tradiční divadelní formy
(*nó* 能, *džóruri* 浄瑠璃, *kabuki* 歌舞伎, frašky *kjógen* 狂言)
 - Vznik bojových umění
 - Školy bojových umění (především šermu) v období Edo – vazba na koncept *bunbu rjódo*
 - Institucionalizace bojových umění od období Meidži – *budó* 武道

IX. Nindža a nindžucu jako mýtus

- Slova ^{nindža}忍者 a ^{šinobi}忍び
 - slovo *nindža* poprvé v románu *Sarutobi Sasuke* (1955)
 - 忍者 čteno jako *ninša* v knize *Gendaidžin no nindžucu* (1937)
 - konec 19. a začátek 20. stol. – pojmy ^{nindžucuša}忍術者 a ^{nindžucu cukai}忍術使い
 - historické prameny: výrazy *kusa*, *rappa*, *nokizaru*, *kančó*, *teisacu* aj.; výraz *šinobi* (忍び) užíván primárně jako příslovce (ne jako podstatné jméno označující člověka, příslušníka určité specializované skupiny...)
- Historické doklady
 - do pozdního středověku absence jakýchkoliv dokladů
 - Před obdobím Edo (1603–1868) kusé zmínky (často idealizované)
 - Období Edo:
 - Populární zábavná literatura
 - „Oficiální“ spisy o *nindžucu* – málo obecně známé; idealizace, snaha propagovat rodové tradice
 - 『^{Šóninki}正忍記』 (1681), 『^{Mansenšúkai}万川集海』 (1676) (výjimkou je spis 『^{Ninpiden}忍秘伝』 z roku 1560)
 - Moderní období (cca po r. 1868)
 - Snahy o vědecké uchopení mystických jevů
 - Vznik pojmu *nindžucu* 忍術 („umění vytrvat, přetrvat“)
 - Osobnosti: Gingecu ITÓ, Seiko FUDŽITA
 - Vznik dnešní podoby *nindži* a *nindžucu* – poválečné období
 - Heišičiró OKUSE – město Iga-Ueno
- *Nindža a nindžucu* – moderní podoba
 - Součást pop-kultury, turismus, atrakce, *kawaii*, Cool Japan atd.
 - Bojové umění (např. organizace Budžinkan 武神館 aj.)
 - Akademické studium (Univerzita Mie)
 - Globální fenomén
- **Vynalezená tradice (*invented tradition*) ?**
 - Hobsbawm, E. a Ranger, T. (eds.). 1983. *The Invention of Tradition*. Cambridge University Press.